

[Finansministeren.]

ken nu skal ses i sammenhæng med de igennem 1974 forventede prisstigninger. Som nævnt i statsministerens åbningstale virker prisstigningerne på olien, som om der var lagt en skat på den danske befolknings olieforbrug til et beløb af adskillige milliarder kroner i 1974. „Skatten“ optræder blot ikke på statsbudgettet, men på valutabalancen.

Alt i alt er det regeringens opfattelse, at der med de ændringer af budgettet, som regeringen har taget initiativ til, og med forslaget til dyrtidstilskud er en sådan indbyrdes sammenhæng, at der herved er lagt op til en hensigtsmæssig finanspolitik for 1974-75.

Det er imidlertid ikke regeringens agt at stille sig tilfreds hermed. Som jeg allerede har været inde på, er det de langsigtede foranstaltninger, der er afgørende, når vi skal have brudt den nuværende udviklingstakt i de offentlige udgifter. Der skal forandringer til i vor vante tankegang, for at en ændring kan slå igennem, og PPII-planen har jo klart påpeget, hvor lang tid det tager, før virkningerne kan ses. Dette er regeringen enig i, og de forslag, regeringen nu bebuder, må betragtes som de første skridt til den nødvendige langsigtede udgiftspolitik.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om prisstop.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 19) findes i tidenden sp. 157, 252 og 293, udvalgets betænkning i tillæg B sp. 25).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Kjeld Olesen (S):

Det er ikke, fordi jeg har mange bemærkninger at gøre her ved andenbehandlingen.

Man må jo sige, at udvalgsbehandlingen er foregået i en fordragelig atmosfære. Man kan sige, det er en god begyndelse. Man kan også sige, at selve forslaget om prisstop vel ikke er det mest betydningsfulde forslag, vi får til behandling herinde. Det er vel i øvrigt et spørgsmål, om man bør kalde det et forslag til prisstop. Prisstop er det jo ikke i realiteten. Men forhandlingerne har meget hurtigt ført hen til, at vi kan konstatere en meget bred opbakning bag regeringens forslag med undtagelse af retsforbundet og med undtagelse af fremskridtspartiet — eller hvor mange fra fremskridtspartiet det nu kan dreje sig om.

Jeg vil benytte lejligheden til at sige tak til handelsministeren, fordi det i betænkningen fra handelsministeren er bebudet, at vi får et forslag til en ny prislov, inden den lovgivning, vi her behandler, udløber den 1. marts.

Jeg vil også gøre en bemærkning om forbrugerlovene. Under udvalgsbehandlingen blev der jo stillet spørgsmål om, hvorvidt regeringen agtede at fremsætte forslag til de forbrugerlove, som handelsministerens forgænger faktisk havde færdiggjort som forslag. Det var forslag, der var udarbejdet på grundlag af forbrugerkommissionens betænkning, og som drejede sig om markedsføring, om forbrugerklagenævn og om mærkning og skiltning. Jeg håber, at den, skal vi sige lidt henholdende holdning, som regeringen indtog over for spørgsmålet, kan ændre sig til, at man bevidst kommer frem med forslag. Bemærkningerne om, at det kræver personale, og at det koster penge, er selvfølgelig rigtige nok, men når man ser på behovet for en sådan lovgivning og sammenligner det med de godt 2 mill. kr., der er tale om, så mener jeg, at det er penge, der er givet godt ud.

Min sidste bemærkning drejer sig om forslagens § 6, stk. 2, som vedrører landbrugsvarerne. Som ordfører er det selvfølgelig med megen interesse, man læser fremsættelsen, og jeg læste især i fremsættelsen de bemærkninger, der står om EF, og hvad medlemskab af EF nødvendiggjorde. For at citere det helt konkret, sagde handelsministeren i fremsættelsen:

„Endelig må jeg nævne, at vort medlemskab af EF nødvendiggør, at vi undlader

[Kjeld Olesen.]

at gribe ind i prisdannelsen på varer, der direkte er omfattet af EF's markedsordninger m.v.“

Handelsministeren fortsatte (Folketings-tidende sp. 125):

„Jeg vil dog pointere, at dette kun indebærer, at sådanne priser, der som led i en EF-markedsordning er knyttet direkte til eksportvilkårene for vedkommende vare, falder uden for prisstoppet.“

Når man nu går svarene til udvalget igennem, må man konstatere, at det drejer sig ikke „kun“ om nogle få varer, men at det er en del varegrupper, det drejer sig om.

Når man som ordfører skal sætte sig ind i tingene, betragter man en tidligere markedsministers ord som særlig vigtige og som ord, der har en særlig saglig baggrund. I hvert fald må jeg erkende, at jeg uden videre gik ud fra markedsministerens bemærkninger om, at det ikke kunne lade sig gøre at gennemføre et prisstop for disse landbrugsvarer, at medlemskabet af EF nødvendiggjorde, som det blev udtrykt, at vi undlod at gribe ind. Men vi fik under udvalgsbehandlingen et svar på et konkret spørgsmål om dette spørgsmål, og i dette svar hed det:

„Selv om det vil stride mod de grundlæggende principper for det fælles marked for landbrugsvarer, som forudsætter en fri tilpasning af priserne inden for de rammer, som angives i de enkelte markedsordninger, er der ingen bestemmelser i de forskellige forordninger, som forbyder indførelse f.eks. af et prisstop for landbrugsvarer, dog således, at priserne må reguleres, såfremt der vedtages forhøjelse af interventionspriserne for bestemte varer.“

Videre hedder det:

„Et længere varende prisindgreb vil formodentlig blive betragtet som en omgåelse af formålet med landbrugsordningerne, men det er vel ikke sandsynligt, at et prisstop af kort varighed vil møde væsentlige indsigelser.“

Dette er et prisstop, der blev bebudet omkring årsskiftet, og som skulle vare 8 uger; vi har vel en godt 5 uger tilbage, altså må vi betegne det som et kortere varende prisstop.

Ved en umiddelbar læsning er der om ikke den markante forskel så dog så væsentlige nuancer imellem det, der blev sagt i fremsættelsestalen, og det, som blev sagt i

svaret til udvalget, at jeg synes, jeg bliver nødt til at sige til den tidligere markedsminister, at han burde som handelsminister i sin fremsættelsestale have gjort dette problem helt klart. Det må ikke være sådan, at vi skal hale det ud af handelsministeren gennem et spørgsmål. I hvert fald synes jeg nok, førstebehandlingen herinde fortalte om megen tvivl om dette spørgsmål. Mange kunne ikke forstå, at det skulle være nødvendigt at undtage disse landbrugsvarer, og nu har vi altså fået bekræftet, at det heller ikke var nødvendigt.

Vi har så tit talt om, at prisstoplove har noget at gøre med psykologi. Man kan vist ikke just sige, at det har været psykologi, der har præget regeringens handlinger indtil nu. Tværtimod er en af de ting, der ligesom skinner igennem regeringens handlinger, dette, at der er visse grupper, det ligesom er gået ud over i forslagene. Men der er i hvert fald en gruppe, som ikke står finansministeren så forfærdelig fjernt, som man ikke har ladet det gå ud over, og når man i et prisstopforslag specielt søger at lade landbrugsvarer eller væsentlige dele af landbrugsvarerområdet blive holdt udenfor, er det ikke med til at fremme den psykologiske forståelse for det, regeringen foretager sig.

Gøde (FP):

Der er ikke siden lovforslagets første behandling kommet noget nyt frem, som taler for dets gennemførelse; derimod er der gennem henvendelser til udvalget fra diverse erhvervsorganisationer kommet en hel del oplysninger, der viser, at dette lovforslag, hvis det bliver til lov, ikke alene er unyttigt, men ligefrem skadeligt. Det er klart kommet frem, at der er enkelte tilfældige firmaer, enkelte tilfældige brancher, der vil blive lovens ofre, og at erhvervslivet vil få en række nye omkostninger, ligesom skatteyderne kan få lov til at betale en hel del ekstra administrationsudgifter hos det offentlige.

Og så er der jo det, at disse ulemper overhovedet ikke modsvares af nogen nyttevirkning. Jeg kan i den forbindelse henvise til, hvad LO har fremhævet i en skrivelse, nemlig at loven ikke kan administreres; deri er vi fuldstændig enige.

Det medfører, at fremskridtspartiet i det hele taget kan henholde sig til mindretals-

[Gede.]

udtalelsen i udvalgsbetænkningen, og det vil altså sige, at vi stemmer imod.

Christophersen (V):

Jeg skal ligesom hr. Kjeld Olesen kun knytte nogle få bemærkninger til betænkningen. Jeg er enig med hr. Kjeld Olesen i, at det er en god og fornuftig start, selv om jeg forstod på hr. Kjeld Olesen, at han ikke helt kunne betvinge sin lyst til også at markere et oppositionelt synspunkt; det skal han naturligvis have lov til.

Men der er et par enkelte ting, som jeg godt ville sige noget om. Det første har allerede været draget frem; det er handelsministerens oplysning i samrådet med udvalget om, at det er hans hensigt at fremsætte forslag til en ny prislov, der kan blive behandlet så betids, at den kan træde i kraft den 1. marts i år, altså ved udløbet af dette midlertidige prisstop. Jeg synes, det på en fornuftig måde understreger de intentioner, regeringen har i retning af også mere permanent at dæmpe inflationens virkninger. Vi får altså ikke noget lovtomt rum mellem prisstoppet og iværksættelsen af en ny varig prislov.

Det andet, jeg vil knytte nogle bemærkninger til, er det ændringsforslag, ministeren har stillet, som går ud på, at man fjerner stk. 2 i § 6, hvori man jo har omtalt disse fødevarer, som socialdemokratiets ordfører også ofrede nogle bemærkninger på.

Efter vores opfattelse er der ikke tale om de store realitetsforskelle, men det er klart, at ændringen klargør for befolkningen, at fødevarerpriserne normalt er underkastet prisstoploven, og ud fra en sådan psykologisk betragtning, som jeg kan forstå mange lægger vægt på af og til anlægges, kan vi selvfølgelig tilslutte os dette ændringsforslag.

Det samme gælder det mindre ændringsforslag, som vedrører selve lovens ikrafttrædelsesdato. Det er naturligvis kun en konsekvens af det tidsskema, vi har arbejdet inden for.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale det ændringsforslag, der skaber en helt nødvendig klarhed over den behandling, der

skal være for fødevarer, og så i øvrigt anbefale, at man går ind for dette lovforslag.

Jeg har kun en enkelt bemærkning at gøre i øvrigt, nemlig at fremhæve en betænkelighed ved, at for varer, som er bragt hjem, men som ikke var bragt på markedet før den 1. januar, kan råvareprisstigninger ikke indregnes i varens pris. Det kan råvareprisstigninger derimod, hvis varerne var kommet hjem efter den 2. januar. Det giver selvfølgelig en skævhed baseret på nogle helt tilfældige datoer, så vidt jeg kan se som følge af et samspil imellem to forskellige prislove.

Jeg har ønsket at fremhæve betænkeligheden ved dette, udelukkende for at en sådan ordning ikke skal skabe præcedens ved senere prislove.

Schlüter (KF):

Det bedste, man kan sige om det lovforslag, vi i dag har til anden behandling, er nok, at loven kun skal gælde i 8 uger, for det er vist realistisk af os at se i øjnene, at lovforslaget faktisk ikke er mere end kosmetik på inflationens ansigt.

Det angriber ikke inflationens virkelige årsager, men det vil til gengæld give os en art psykologisk pusterum, for at vi kan tage fat på opgaven inden for lovens gyldighedsperiode.

Jeg tror lige så godt, vi kan se i øjnene, at det bliver en lov, som det vil blive vanskeligt at administrere og svært at kontrollere, og på den anden side, at inden for nogle brancher og inden for enkelte erhvervsvirksomheder vil der nu kunne blive tale om omkostningsstigninger, som virksomhederne selv må bære og ikke får kompensation for; i enkelte tilfælde vil det sikkert for virksomheder og brancher være en meget alvorlig sag.

Men så kommer jeg til konklusionen, og det bliver den — for nu at sige det så venligt, som jeg kan — at mit parti vil ikke nægte sin medvirken til gennemførelse af lovforslaget.

Det er der en ganske bestemt grund til. Det er den, at regeringen jo har påpeget, at den ønsker denne lov om det kortvarige prisstop igennem som en forudsætning for de nærmeste ugers forhandling i folketinget om en samlet økonomisk løsning. Det er naturligt, at regeringen, der er nydannet,

[Schlüter.]

har udspillet og fremsætter sine lovforslag. Nu har vi fået finanslovforslaget, flere forslag kommer til i de nærmeste dage, og der vil efterhånden danne sig et mønster, og så må vi alle vurdere, om vi føler, at her er et mønster, som i alt danner en imødegåelse af vore økonomiske problemer.

Siden regeringen har gjort dette forslag til en forudsætning for det arbejde, der nu forestår i folketinget, vil vi stemme for. Men vi gør det uden megen forhåbning om, at denne lov i sig selv vil være den løsning, vi har brug for.

Melchior (CD):

De konservative vil ikke nægte deres medvirken til denne lov, og centrum-demokraterne vil gerne yde deres medvirken til denne lov. Hr. Kjeld Olesen var inde på, at regeringen ikke har båret sig psykologisk rigtigt ad. Jeg mener, der har været for kort tid til at bedømme dette endnu, og blandt det psykologisk positive — nu er psykologer jo som alle andre specialister også uenige om, hvad der egentlig er den rette måde at bære sig ad på inden for deres felt — altså blandt det, der i mine øjne ser positivt ud, er netop dette forslag, som jeg tillægger en væsentlig psykologisk værdi som medvirkende til at skabe det klima og den forståelse i erhvervslivet og i befolkningen, som er nødvendig for det samlede program af økonomiske love, som vil følge efter dette.

Når jeg her taler om psykologisk, er det med henblik på dette ofte nævnte, at loven er vanskelig at administrere og at kontrollere. Jeg tror ikke, den er så vanskelig at efterleve for erhvervslivet, jeg tror, erhvervslivets organisationer, som har fremsat forskellige bemærkninger til udvalget, gør sig selv ringere, end dette erhvervsliv, som jeg også kender lidt, egentlig er. Man er slet ikke så udygtig, at man har svært ved at efterleve de paragraffer, der her er tale om, og man kan skuldre meget vanskeligere opgaver både i international og hjemlig handel end dette at rette sig efter dem, selv om man ved, der ikke står en politibetjent eller en kontrollant uden for døren.

Når jeg taler om det psykologiske, tænker jeg f. eks. på, at Københavns juletræ på Rådhuspladsen var slukket i december i år. Det sparede jo ikke meget elektricitet, men

det havde en vis psykologisk virkning på alle os, der passerede det et antal gange, i retning af at få os til at forstå, at vi også derhjemme måtte spare og dæmpe ned. På samme måde kan denne lov, hvis den efterleves efter ånden og bogstaven — og det er der ikke nogen som helst grund til at den ikke skulle blive — have psykologisk betydning for, at både erhvervsliv og arbejdstagere og alle andre forstår, hvad klokken er slået.

Jeg vil godt komme med et lille hjertesuk i denne sags forbindelse som nyt medlem; det gælder dette — men det er måske en nødvendighed — at man nogle gange i starten af en samling er nødt til at tage stilling til enkelte lovforslag, der alle skal ses som led i et større mønster. På en måde kunne man godt have ønsket 14 dages mere folketingsferie i starten og derefter behandling af en hel række lovforslag, der har en indre sammenhæng, samlet. I øjeblikket må vi fra dag til dag og fra uge til uge gætte os frem til den større sammenhæng.

Men det er vel altså vilkårene, og i forventning om, at regeringen både psykologisk og sagligt vil bære sig klogt ad i den kommende tid, vil vi meget gerne medvirke til hurtig gennemførelse af dette forslag.

Ømann (SF):

Vi har fået oplyst forskellige ting under udvalgsbehandlingen. Vi har fået oplyst i en besvarelse fra handelsministeren, at det erfaringsmæssigt er sådan, at et prisstop har en reel dæmpende virkning på prisudviklingen. Dette har også været SF's synspunkt, som har ligget bag ved, at vi har fremsat et forslag næsten parallelt til regeringens. Derfor kan det ikke være overraskende, at vi kan stemme for dette forslag.

Det er vedrørende tidsterminerne oplyst, at handelsministeren vil fremkomme med et forslag til ny pris- og avancelov så betids, at denne kan vedtages, inden prisstoppet udløber; derfor skal jeg ikke gøre yderligere bemærkninger om tidsterminerne. Vi har liggende et forslag fra SF om pris- og avancelov, og jeg anser det for mest naturligt, at dette forslag behandles sammen med det forslag fra handelsministeren, som er stillet i udsigt.

Men vores hovedanke ved første behandling var undtagelsen, der gjaldt for EF-

[Ømann.]

bundne varer og i særdeleshed for landbrugsvarer. Det har altså nu vist sig, at denne klausul slet ikke var EF-betinget, slet ikke var nødvendig; dér skal man jo altså passe på ikke at være mere royal end kongen. Det har vist sig, at den godt kunne undværes, og jeg takker handelsministeren for hans beredvillighed til at trække den ud af lovgivningen, således at der tilbage kun står en anden paragraf, som siger, at sådanne undtagelser for prisstoppet kan bevilges, såfremt forsyningssituationen indenlands gør det nødvendigt.

Jeg skal som sagt anbefale lovforslaget.

Jens Møller (KrF):

Ja, vi vil gerne anbefale lovforslaget til vedtagelse. Vi kan naturligvis også have visse betænkeligheder ved det, især i den betydning, at det kan give problemer og vanskeligheder inden for visse erhvervsvirksomheder. Men sådan som situationen er, mener vi, det er nødvendigt med et pusterum, så der kan blive tid til at lave den lovgivning, der skal følge efter, og derfor vil vi gerne gå ind for lovforslaget.

Med hensyn til om loven vil virke, var fremskridtspartiet jo noget tvivlrådigt, man mente ikke, den ville have nogen effekt. I kristeligt folkeparti mener vi, at langt de fleste danske erhvervsdrivende er hæderlige og ærlige mennesker, der gerne vil følge dansk lovgivning, så godt de overhovedet kan, og derfor tror vi, den får betydning.

Knud Jespersen (DKP):

Vi vil gerne benytte denne lejlighed til at gøre nogle bemærkninger, også for at få mere klarhed, da vi som bekendt ikke er medlemmer af det udvalg, der har behandlet tingene, og da vi synes, der har været for megen illusion og for få facts i den måde, hvorpå man vil kontrollere priserne eller bringe dem til stop.

Vi er meget enige med hr. Kjeld Olesen i bemærkningerne om, at dette lovforslag ikke er et forslag, der med rette kan bære navnet prisstop. Vi finder, at det er urimeligt og forkasteligt, at de højeste prisstigninger, som rammer på energiområdet, skal man tilsyneladende lade forbrugerne dække eller lade dække af de arbejdere, som måtte

blive ramt på beskæftigelsen. Vi finder det urimeligt, at man bebuder et prisstop på et overordentlig tidligt tidspunkt, sådan at man kan lave en omstilling af priserne, dvs. faktisk undgå den eventuelle bremse for en prisflåning, der måtte ligge i et sådant forslag.

Så vil vi også gerne spørge: hvad menes der med betænkningens bemærkninger til ændringsforslag nr. 1? Nu er det jo afklaret, at spørgsmålet ikke kan fra EF's side forhindre, at man også giver fuld dækning, dvs. fuldt stop i et prisstop for fødevarerne. Man siger i bemærkningerne, at priser kan fastsættes, således at de giver dækning for interventionsprisen med tillæg af de absolutte bruttoavance, som senere omsætningsled beregnede sig den 2. januar 1974. Vi læser disse bemærkninger på den måde, at der faktisk står, at fødevarerne er undtaget fra prisstoppet i praksis, idet næsten alle landbrugsvarer i vores land sælges til interventionspris eller lidt derover, svarende til den omtalte absolutte bruttoavance.

Vi vil gerne have klarung over det spørgsmål, og vi vil også gerne vide, hvad man har tænkt sig at gøre. Vi har lige fået en mælkeprisstigning — det nævnedes jeg under første behandling af dette forslag til lov — og denne prisforhøjelse har ramt mange; den burde man i det mindste også forsøge at indhente.

Som sagt er det en række forbehold, vi har, fordi vi er tilhængere af et effektivt og et effektivt virkende pris- og avancementstop, som inddrager alle faktiske stigninger og sikrer forbrugerne, ikke et midlertidigt prisstop, der kommer for sent og efter for mange forudgående varsler og er fyldt med alt for mange huller til, at det overhovedet kan sammenlignes med noget, der minder om effektivitet.

Man kunne finde på mange andre måder at klare problemerne på, og disse problemer kan vi da også få mulighed for at tage op videre under finanslovdebatten.

Det, jeg derudover gerne vil gøre et par bemærkninger om, er, at når socialdemokratiet og SF tilsyneladende er gået med til at skulle give regeringen denne pause til forberedelse, må man da have glemt, at det er en pause til forberedelse af bl.a. opsugning af dyrtidstillægget. Det er en pause til nye felt-

[Knud Jespersen.]

tog. Det er en pause til nye angreb på levestandarden. Vi synes, det er en urimelig holdning.

Vi vil ikke stemme imod dette prisstop, men vi vil heller ikke medvirke til at gøre dette illusionsnummer mere troværdigt, for det er et illusionsnummer, som vi har mistanke om man vil bruge til at udnytte med forklaringer om, at nu har vi jo gennemført det prisstop, og selv om vi gør det med den venstre hånd, regner vi med den højre hånd, at priserne alligevel vil stige 650 kr. minimum i det år, vi befinder os, eller lidt over 2 kr. om dagen. Men det, man vil gøre, er ganske dygtigt, måske også i en del af pressen, at forklare forbrugerne, at nu har vi jo fået prisstoppet, så nu skal man ikke klage.

Dette prisstop, dets psykologiske betydning og illusionsbetydning vil jeg advare imod at man tror på. Vi vil ikke vende os imod, at man laver prisstoppet, for hvis man forstår, hvad der er hensigten med det, tror jeg, at man også kan beskytte sig mod en hensynsløs anvendelse af et sådant prisstop.

Jeg må på det mest indtrængende anmode om, at man uanset dette prisstop støtter ethvert krav fra arbejdspladserne om dækning for de prisstigninger, der finder sted, og jeg vil samtidig anmode om, at Danmarks Statistik meget hurtigt kommer med betragtninger om, hvor meget priserne steg i den tid, det prisstop varede.

Vi vil altså ikke stemme imod prisstopforslaget, selv om det ikke er et forslag, der vil stoppe priserne. Vi vil heller ikke stoppe vores stræbelser for at sikre forbrugerne og lønmodtagerne dækning. Vi vil undlade at stemme i denne sag. Det er ikke noget, vi vil gøre normalt, men vi gør det bl.a., fordi vi vil fortsætte bestræbelserne på, at det må lykkes engang at få folketinget til at vedtage en virkelig effektivt virkende pris- og avancementstop, der bringer kontrol med priserne og sænker dem fra det nuværende høje niveau.

Poul Westergaard (DR):

Der er ikke under udvalgsarbejdet fremkommet noget, der ændrer min gruppes syn på regeringslovforslaget om prisstop. Vi er tværtimod blevet styrket i den opfattelse, at dette forslag ikke tjener noget fornuftigt

formål. Det har vi sammen med hr. Glistrup og hr. Gede givet udtryk for i en mindretalsudtalelse i betænkningen, og den skal jeg henvise eventuelle interesserede til.

Det er første gang, jeg har siddet som medlem af et folketingsudvalg og modtaget deputationer i anledning af et lovforslag. Det må være mig tilladt herfra at sige, at jeg følte mig utilpas derved.

Dette lovforslag er jo fremsat som led i en kriseplan, der angivelig sigter på at bedre forholdene for erhvervslivet, og når de forskellige erhvervsrepræsentanter, utvivlsomt dygtige folk, der kan deres kram, kommer til os her i folketinget og siger, at det er noget skidt, vi sidder og laver, noget, som tværtimod at gavne vil skade dem, og som vil bebyrde dem yderligere, så er det ubehageligt at registrere, hvor ringe indtryk det gør.

Når det gør så ringe et indtryk, mener jeg, det må hænge sammen med, at det i virkeligheden ikke er sådan, at det er saglige begrundelser og saglige forventninger om, at denne lov vil have nogen som helst virkning, der betinger den. Det er det, man her har diskuteret og kaldt det psykologiske, eller det, man også kan kalde det politiske. Man vil gribe ind, fordi man anser det for at være en politisk nødvendighed at gøre sådan noget, når man altså i øvrigt har den intention, at der også skal pilles ved lønningerne, sådan som regeringen har det.

Dette psykologisk-politiske kommer særlig tydeligt til udtryk i det konservative folkepartis udtalelse i betænkningen, hvor man rent ud siger, og det gentog hr. Schlüter heroppe før, at prisstoploven heller ikke efter konservativ opfattelse vil have nogen synderlig reel betydning. Man erkender, at loven hverken kan administreres eller kontrolleres, og at den vil virke urimelig for mange virksomheder. Ikke desto mindre vil man altså stemme for, fordi regeringen nu engang ønsker sådan en lov af politiske og psykologiske grunde.

Jeg tror, at dette, at man så ofte kan skelne imellem saglige begrundelser og politiske begrundelser for de beslutninger, der træffes herinde, er medvirkende til at undergrave tilliden til det, der foregår her i folketinget.

Jeg skal slutte med at sige, at retsforbundets gruppe ikke kan medvirke til dette lovforslags gennemførelse; vi vil stemme imod.

Handelsministeren (Nyboe Andersen):

Jeg takker for de faldne udtalelser, jeg har kun enkelte bemærkninger at knytte til dem.

Hr. Kjeld Olesen fandt, at der var et modsætningsforhold mellem fremsættelses-talen og det, der blev resultatet vedrørende § 6, stk. 2. Det kan jeg nu ikke se, for det, der understreges i fremsættelsestalen, ligesom det, der stod i den oprindelige § 6, stk. 2, var jo netop, at priserne skulle være direkte knyttet til eksportvilkårene for vedkommende vare for at falde uden for prisstoppet. Og det, der nu er kommet til at stå i de bemærkninger, der knyttes til, altså til ændringsforslaget, er jo en nærmere definition og uddybning af, hvad der egentlig menes med det udtryk, at de skal være knyttet direkte til eksportvilkårene for vedkommende vare, idet der jo altså siges i disse bemærkninger, „at det følger af EF-forordningerne, at priser på varer omfattet af EF's markedsordninger uanset bestemmelsen i § 1 kan fastsættes, således at de giver dækning for interventionsprisen med tillæg af de absolutte bruttoavancer, som senere omsætningsled beregnede sig den 2. januar 1974.“

Det er det, der ligger i det — og det er også et svar til hr. Knud Jespersen — at hvis en EF-interventionspris for en bestemt vare bliver sat i vejret, er vi nødt til uanset prisstoppet at løfte prisen herhjemme på tilsvarende måde, men så altså kun med tillæg af de bruttoavancer i kroner og øre, der var på begyndelsesdatoen den 2. januar 1974. Jeg synes i og for sig, at dette altså er en fortolkning af den bestemmelse, der oprindeligt stod i § 6, stk. 2, som nu er kommet ind i lovens bemærkninger, og det er da udmærket, at vi er nået til så relativt stor enighed om dette.

Jeg skal lige sige til hr. Knud Jespersen, at mælkeprisen efter de regler, der ligger i dette forslag, ikke kan forhøjes, medmindre monopoltilsynet måtte skønne, at det af hensyn til forsyningsforholdene er nødvendigt at dispensere i overensstemmelse med § 4, stk. 4.

I øvrigt skal jeg blot takke udvalget for hurtig behandling — jeg er ganske enig med hr. Kjeld Olesen, når han talte om, at den var sket på en fordragelig og saglig måde, hvad jeg da også absolut havde ventet — og takke for den forholdsvis brede tilslutning, som lovforslaget har fået. Jeg tror, at dette ikke bare er noget politisk bestemt, men i høj grad et saglig rigtigt skridt at træffe, fordi der skal træffes foranstaltninger, der kommer til at omfatte alle grupper af befolkningen.

Jeg vil gerne til slut sige i tilslutning til, hvad både hr. Melchior og hr. Jens Møller og vist andre var inde på, at jeg er overbevist om, at man i erhvervene loyalt vil efterleve denne lov i de få uger, den kommer til at gælde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-5, ændringsforslag nr. 1, § 6, således ændret, §§ 7-9, ændringsforslag nr. 2, § 10, således ændret, og § 11 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling.

Enggaard (V):

I anledning af, at formanden foreslog, at lovforslaget overgår til tredje behandling uden udvalgsbehandling, skal jeg anmode om, at det må komme til fornyet udvalgsbehandling, fordi der er kommet skriftlige henvendelser til udvalget, som udvalget bør behandle mellem anden og tredje behandling.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal på den givne foranledning lade lovforslaget gå til fornyet udvalgsbehandling.

[Første næstformand.]

Vi går herefter over til den sidste sag på dagsordenen, der er:

Første behandling af forslag til finanslov for finansåret 1. april 1974-31. marts 1975.

(Lovforslaget (Nr. 1) findes i tillæg D. sp. 1, fremsættelsen i tidenden sp. 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Heinesen (S):

Jeg skal naturligvis takke finansministeren for redegørelsen. Dermed fik vi endnu en portion forslag til belysning af regeringens interessante økonomiske politik. Vi mangler stadig nogle forslag. For en uges tid siden var jeg nærmest af den opfattelse, at det ville have været rart at se alle forslagene på én gang, men efter at have set, hvad de forslag indeholder, som vi allerede har fået, synes jeg nu, der er grund til at takke regeringen for den skånsomhed og nænsomhed, den udviser ved at give os forslagene pø om pø.

Jeg skal ligesom finansministeren tage mit udgangspunkt i det forslag til finanslov for 1974-75, som jeg på den tidligere regerings vegne fremsatte for folketinget den 30. november 1973, og som efter aftale med partiformændene blev genfremsat uændret den 18. december 1973. Det siger jeg mere, for at historikerne kan finde ud af det.

Jeg henviser til fremsættelsestalen af 30. november 1973, som indeholder en gennemgang af forslaget og et skøn over statsfinansernes udvikling i indeværende finansår.

Herudover vil jeg gerne fremhæve nogle centrale forhold vedrørende den tidligere socialdemokratiske regerings finanslovsforlag.

Udgiftsbudgettet viste, at de samlede statsudgifter er stabiliseret som følge af den tidligere regerings spareforanstaltninger. De statsudgifter, der styres direkte over bevilningerne, de såkaldte rammebelagte udgifter, som navnlig er de statslige drifts- og anlægsudgifter, stiger bortset fra pris- og lønstigninger med kun godt 1 pct. fra 1973-74 til 1974-75, og den samme stigningstakt var allerede gennemført fra 1972-73 til 1973-74.

De lovbundne og andre ikke-rammebelagte udgifter falder fra 1973-74 til

1974-75, når man ser bort fra pris- og lønstigninger, og det er en positiv udvikling, som afviger væsentligt fra de forudgående år.

Også udviklingen i antallet af heltidsansatte ved staten blev stabiliseret, idet forslaget kun budgetterer med en reel stigning i antallet af godkendte stillinger på mindre end 1 pct.

Det samlede resultat af den tidligere regerings spareforanstaltninger var således et finanslovsforlag, hvor stigningen i statens nettoudgifter, når bortses fra pris- og lønstigninger, var nedbragt til nul. Det er første gang — i hvert fald i nyere tid — at den reelle stigning i statens nettoudgifter er standset først og fremmest i kraft af den tidligere regerings besparelser på ca. 2,5 mia kr. for 1974-75.

Stigningsprocenten på nul fra 1973-74 til 1974-75 skal sammenlignes med udgiftsstigninger i faste priser på 5-6 pct. om året under VKR-regeringen, og besparelserne på 2,5 mia kr. skal sammenlignes med besparelser på 300-600 mill. kr. under VKR-regeringen. Den eneste grund til, at jeg overhovedet har foretaget denne sammenligning mellem udviklingen under den socialdemokratiske regering og VKR-regeringen, er jo, at især venstre og de konservative i de sidste år har ført sig frem med store kortfristede spareideer, som de undlod at virkeliggøre, da de selv havde et stort flertal her i tinget. Det skal jeg ikke sige mere om, det er ikke nødvendigt; socialdemokratiet har sagt det, vælgerne har sagt det to gange, og i søndags udtalte hr. Schlüter selv i Politiken, at VKR-regeringen — jeg citerer — „gjorde det rigtig dårligt“. Selv om det er en sen erkendelse, synes jeg, det ville være utaknemligt, om vi ikke noterede os denne indrømmelse, nu hvor vi har fået den.

Jeg skal herefter knytte nogle bemærkninger til budgetoverslagene for 1975-76 til 1977-78. Disse overslag afspejler årlige udgiftsstigninger på omkring 3,5 pct., regnet i uændrede priser og lønninger, og som det fremgår af budgetredegørelsen, indebærer en sådan udgiftsstigning med tillæg for forventede stigninger i offentlige lønninger og indkomstoverførsler, at statens udgifter ville stige en del mere end erhvervenes produktionsstigning. Det mener vi ikke er holdbart, og derfor understregede jeg i fremsæt-